TRIBUNAL GHALL-INVESTIGAZZJONI TA` INGUSTIZZJI

IMHALLEF

ONOR. C. FARRUGIA SACCO B.A., LL.D.

Rikors Numru: 912/97

James u Catherine Konjugi Meli
vs
Awtorita` tad-Djar

Illum 7 ta' Marzu, 2002.

It-Tribunal,

RIKORS:

Ra r-rikors li bih ir-rikorrent wara li ppremetta:

1. Illi bejn id-9 ta' Mejju 1987 u l-15 ta' Mejju 1995, huma sofrew ingustizzja billi gew imcahhda mill-intimat minn "plot" fil-Mosta illi kienet lilhom spettanti.

2. Illi f'Awissu tal-1993 ir-rikorrenti kienu applikaw mal-Awtorita` tad-Djar (Applikazzjoni Numru 1028/93) (kopja annessa Dok A) taht l-iskema mahruga skond l-Avviz Numru 45 tal-1993 sabiex jixtru plot ossija porzjon art taht din l-iskema minghand l-Awtorita` tad-Djar.

3. Illi r-rikorrenti kienu applikaw taht l-iskema tal-mizzewgin, peress illi kien hemm zewg skemi - skema ghall-mizzewgin u skema ghall-gharajjes u kienu applikaw ghall-plots fil-Mosta biss. Fil-Mosta kien hemm erba' plots biss disponibbli ghall-applikanti u dawn kienu maqsumin zewg plots ghall-mizzewgin u zewg plots ghall-gharajjes. Dawn il-plots kienu tnejn minnhom f'Santa Margherita Estate, plot ohra fl-area maghrufa bhala Ta' Imlit u "plot" ohra fl-area maghrufa bhala "Tal-Wej".

4. Illi kienu ttellghu l-plots bil-polza u mill-iskema tal-mizzewgin ir-rikorrenti kienu gew fit-tieni post u ghalhekk kien jispettahom id-dritt li jixtru "plot".

5. Illi fl-artikolu 14c tal-Avviz Numru 45 tal-1993 kien gie pprovdut illi minn fost il-plots li jkunu allokati f'kull lokalita` lill-persuni mizzewgin, sa 25% tal-"plots jigu allokati lill-applikanti b' persuna b' dizabilita fil-familja. Ladarba kien hemm zewg plots biss ghall-mizzewgin, allura 25% tfisser nofs plot; u ladarba l-avviz legali kien jghid "sa 25%" allura dan kien ifisser illi fil-kaz tal-Mosta u applikanti mizzewgin ebda plot awtomatikament ma kellu jigi allokat lill-applikanti b' persuni b' dizabilita` fil-familja.

6. Illi sal-mument li ttellghu il-plots u sakemm baghtu ghall-applikanti li kienu telghu bil-polza biex jiehdu plot mill-Awtorita` tad-Djar lir-rikorrenti ma kien qatt qalilhom hadd illi kien hemm xi applikant illi minhabba li kellu persuna b' dizabilita` fil-familja tieghu kellu preferenza.

7. Illi meta r-rikorrenti marret l-Awtorita` tad-Djar meta tqassmu l-plots meta ghajtu lil min kien messu l-Mosta kien thabbar li fost l-applikanti ghall-plots fil-Mosta kien hemm applikant li kellu persuna b' dizabilita` fil-familja tieghu u li ghalhekk kien se jiehu "plot" awtomatikament, sabiex b'hekk min tela l-ewwel bil-polza jigi t-tieni filwaqt li min gie t-tieni jaqa' rizerva.

8. Illi z-zewg plots illi gew allokati fil-Mosta wiehed lil applikanti illi skond l-Awtorita` tad-Djar ghandu persuna b' dizabilita` fil-familja u l-iehor li gie allokat lil Mario Camenzuli - wiehed minnhom inbena u l-iehor ghadu kif kien u baqa' ma nbeniex sal-lum, minkejja li ghaddew erba snin u lir-rikorrenti l-Awtorita` tad-Djar ma tathom xejn u anke min riserva wara sitt xhur waqghu.

9. Illi r-rikorrenti kien bi hsiebhom biex isostnu l-ilment taghhom iharrku x-xhieda elenkati fil-lista.

Ghaldaqstant ir-rikorrenti talbu lil dan it-Tribunal biex jisma' u jiddeciedi dan l-ilment skond l-Att tal-1997 dwar it-Tribunal ghall-

Investigazzjoni ta' Ingustizzji u joghgbu jaghti lir-rikorrent rimedju xieraq billi jordna lill-intimat jaghti "plot" lir-rikorrenti fil-Mosta, u dan in vista anke tal-fatt illi "plot" minnhom, kif fuq spjegat baqa' ma nbeniex jew jekk dak ir-rimedju ma jistax jinghata li jinghata kumpens pekunarju fis-somma ta' Lm5000.

Ra l-elenku tax-xhieda u dokumenti prezentati mir-rikorrenti.

ECCEZZJONIJIET:

Ra r-risposta ta' l-Awtorita` tad-Djar li eccepiet:

1. Illi para 1 u 2 tar-rikors jittrattaw dwar applikazzjoni ghall-plot taht il-kundizzjonijiet tal-harga 45, ippubblikata fil-Gazzetta tal-Gvern datata 30 ta' Lulju 1993.

2. Illi l-applikazzjoni li kienet fil-kategorija ghall-mizzewgin, kienet ghall-plot fil-lokalita` tal-Mosta, fejn kien hemm 4 plots, li tnejn minnhom kienu ghall-gharajjes u t-tnejn l-ohra ghall-mizzewgin.

3. Illi l-polza li ttellghet fl-ufficcju ta' l-Awtorita' tad-Djar fit-28 ta' Settembru 1993 ghaz-zewg plots fil-lokalita` tal-Mosta, l-applikazzjoni tar-rikorrenti fil-kategorija tal-mizzewgin giet it-tieni u ghaldaqstant kienet riserva minhabba li plot minnhom giet allokata lill-applikant li kellu membru tal-familja tieghu b' disabilita`. Din skond klawsola 14 c ta' l-avviz.

4. Illi skond din il-klawsola minn fost il-plots f' kull lokalita` jigu allokati lill-applikanti mizzewgin sa 25% tal-plots (pero' mhux aktar minn erbgha jkunu allokati lill-koppji applikanti mizzewgin li jew wiehed minnhom jew it-tnejn ikunu b' dizabilita` u/jew kellhom membru tal-familja b'dizabilita' jghix maghhhom ghal tul ta' mhux inqas minn tnax-il xahar. L-Awtorita' tad-Djar allokat plot minn tnejn lill-applikant li kellu dizabilita`, skond din il-klawsola u direttiva moghtija mill-Awtorita` tad-Djar. Fil-fatt sabiex jigu agevolati nies b'disabilita' l-Awtorita` tad-Djar minn dejjem bhala policy interna qieset illi fejn jkunu hemm 2 plots 50% u fuqhom jigu kunsidrati bhala plot wahda.

5. Illi l-kundizzjonijiet li kienu ppubblikati fil-Gazzetta tal-Gvern, kienu jorbtu kemm lill-applikant kif ukoll lill-Awtorita` tad-Djar. Ghaldaqstant l-applikanti kienu nfurmati bil-kundizzjonijiet permezz ta' dan l-avviz.

6. Illi l-Awtorita` tad-Djar imxiet mal-kundizzjonijiet meta qalet li minhabba li kien hemm zewg plots, wiehed minnhom kien ser ikun ghall-familja li kellha disabilita`. Ghaldaqstant kienet ukoll korretta meta qalet li ghall-fini ta' allokazzjoni ta' plot, dak li tela' bil-polza numru wiehed, jigi n-numru tnejn u dak li telgha n-numru tnejn ikun fir-riserva.

7. Illi l-kaz dwar il-plot li gie allokat lill-Mario Camenzuli u li ghadu mhux lest mix-xoghol, l-Awtorita` tad-Djar qed tiehu passi dwaru.

8. Illi fil-fatt kontra Mario Camenzuli nbdew proceduri fil-Qorti differita ghall-5 ta' Frar 1998 (923/96GCD) il-plot ghadha f'idu u illum wara li infethet il-kawza kontra tieghu biex tittehidlu l-plot Camenzuli stqarr li ma kienx bena ghaliex martu kienet marida serjament. Ricentament l-avukat ta' Camenzuli avvicina lill-Avukat ta' l-Awtorita` tad-Djar u verbalment offra proposta ta' transazzjoni li f' kull probabbilta` tigi akkolta.

Ghaldaqstant it-talbiet tar-rikorrenti ghandhom jigu michuda bl-ispejjez kontra l-istess rikorrenti.

Ra l-atti kollha tal-kawza.

Sema' lix-xhieda bil-gurament.

Sema' l-abili difensuri.

PROVI:

Ikkunsidra

Illi fis-27 ta' Marzu 2000 l-Awtorita` intimata eccepiet li l-mertu u talba tar-rikors promotorju jezorbitaw il-poteri moghtija lill-istess Tribunal permezz tal-Artikolu 6 tal-Att li jistabbilixxi t-Tribunal ghall-Investigazzjoni ta' Ingustizzji – Kap. 394 tal-Ligijiet ta' Malta.

KONKLUZJONIJIET:

L-eccezzjoni hux tardiva:

Fis-27 ta' Marzu 2000 l-intimat irrileva li l-mertu u t-talba tar-rikors promotorju jezorbitaw il-poteri moghtija lill-istess Tribunal permez tal-artikolu 6 tal-Kap 394.

Hawn ghandna kwistjoni li jew it-Tribunal ghandu kompetenza ratione materiae jew le. Jekk din ma tezistix it-Tribunal qatt ma jista' jarroga poteri godda u jassumi dak li ma ghandux. Dan mhux bhal kaz ta' notifika tardiva u li l-kjamat in kawza ma jissolevax eccezzjoni fl-istadju inizjali u jissolleva l-istess fi stadju avanzat tal-proceduri. Jekk it-Tribunal ma ghandux kompetenza ma ghandux, waqt li jekk ghandu zgur li mhux sejjer joqghod lura mill-obbligi tieghu.

L-eccezzjoni tal-inkompetenza <u>ratione materiae</u>:

F'dan il-kaz ghandna lment tar-rikorrenti ghal ingustizzja meta gew imtellfa milli jiehdu plot tal-Gvern li sostnew li kienu intitolati ghaliha. Semmew kif applikaw ghal Plot u gew allokati l-istess plot, izda li xorta wahda ma sarx il-kuntratt. Dan it-Tribunal ghandu l-obbligu li jara jekk dan l-aspett jezorbitax mill-kompetenza tieghu jew jekk hux kompetenti *ratione materiae.*

Fil-kawza fl-ismijiet "Joseph Barbara vs Med Serv Limited et" deciza fl-10 ta' Mejju, 1999 it Tribunal qal:

"Illi hu opportun li l-ewwel nett it-Tribunal jezamina jekk hux kompetenti jiehu konjizzjoni tal-ilment tar-rikorrent. Hawn wiehed irid bil-fors jaghmel referenza ghall-artikolu 6 (1) tal-Att VIII tal-1997. Dan jghid:

"6. (l) It-Tribunal ikollu s-setgha li jisma' u jaqta' dwar kull ilment miktub li jsir minn persuna li tallega li tkun garrbet ingustizzja b'konsegwenza ta' xi distinzjoni, eskluzjoni jew preferenza indebita li tkun saret jew inghatat bi hsara ghaliha, jew ta' xi inkapacita' jew restrizzjoni li kellha ggarrab, b'xi azzjoni mehuda minn xi wahda mill-persuni li ghalihom japplika dan l-Att dwar kull wiehed minn dawn li gejjin:

(a) hatriet, promozzjonijiet jew trasferimenti ta' ufficjali pubblici;

(b) hatriet, prormozzjonijiet jew trasferimenti ta' membri, ufficjali jew impjegati ta' xi korp imwaqqaf b'ligi;

(c) dhul fl-impieg;

(d) licenzi jew permessi mehtiega bil-ligi;

(e) kull haga ohra li tista' tigi approvata b'rizoluzzjoni tal-Kamra tad-Deputati.

F'dan l-istadju hu importanti li wiehed jezamina dak li hu mehtieg biex ilment ikun tal-kompetenza tat-Tribunal. Minn ezami ta' l-art 6 (1) jirrizulta li l-***ewwel rekwisit*** huwa li jrid ikun hemm ilment bil-miktub; dan sar mir-rikorrent.

Sekondarjament ir-rikorrent irid jallega li garrab ingustizzja. Dan ukoll gie allegat mir-rikorrent.

It-tielet element hu li din l-ingustizzja tkun b'konsegwenza ta' xi distinzjoni, eskluzjoni jew preferenza indebita li tkun saret jew inghatat bi hsara ghaliha, jew ta' xi inkapacita' jew restrizzjoni li kellha ggarrab. Dan l-element jinsab allegat ukoll fir-rikors in ezami.

Ir-raba' rekwisit hu li l-imsemmija ingustizzja tkun saret b'xi azzjoni mehuda minn xi wahda mill-persuni li ghalihom japplika dan l-Att.

Il-hames element hu li l-ingustizzja allegata mir-rikorrent tkun dwar wiehed mill-paragrafi (a) sa (d) imsemmija.

Hawnhekk wiehed bil-fors ikollu jaghmel il-kummenti segwenti. L-Att VIII tal-1997 ghandu hafna partijiet li jixbhu u huma bazati fuq l-Att XV tal-1987. Infatti l-istess artikolu 6 ta' dak l-Att kien jitkellem dwar is-setghat tal-Kummissjoni. Issa f'dak l-

artikolu 6 fil-parti finali tieghu kien jinghad " u b'mod partikulari izda bla hsara ghall-generalita' ta' dak imsemmi qabel, il-Kummissjoni tista' tinvestiga dak l-ilment dwar kull wiehed minn dawn li gejjin:..." Fl-Att VIII tal-1997 pero' kull ma jinghad hu "dwar kull wiehed min dawn li gejjin:.." u ghalhekk il-legislatur f'dan il-kaz kien aktar restrittiv. Il-lista imsemmija mill-legislatur hija wahda ta' portata espressa u mhux wahda indikattiva ghalkemm naturalment trid issir l-interpretazzjoni gusta taghha kif infatti ser jinghad aktar l-isfel.

L-artikolu 6 (1) (a) jirreferi ghal hatriet, promozzjonijiet jew trasferimenti ta' ufficjali pubblici u ghalhekk mhux applikabbli ghar-rikorrent. L-artikolu 6 (1) (b) jitkellem dwar hatriet, promozzjonijiet, jew trasferimenti ta' membri, ufficjali jew impjegati ta' xi korp imwaqqaf b'ligi… L-artikolu 6 (1) (c) jirreferi ghal dhul fl-impieg u hu manifest li ma jirrigwardax il-kaz in ezami. Lanqas ma hu applikabbli l-artikolu 6 (1) (d) li jitkellem dwar licenzi jew permessi mehtiega bil-ligi…

L-istess principju gie applikat fil-kazi deciz mit-Tribunal fil-kaz ta' Godfrey Harnsworth vs Kalaxlokk Company Limited deciz 11 ta' Mejju, 1998 li kien jikkoncerna hlas ta' allowances mhux konnessi ma' xi hatra jew promozzjoni, fil-kaz ta' Anthony Vella vs Kalxlokk Company Limited deciz fit-22 ta' Gunju, 1998 li kien jikkoncerna Bonus kif ukoll allowances", fil-kaz ta' George Debono vs Kap Kmandant vs Forzi Armati ta' Malta

deciz fit-28 ta' Ottubru, 1998 fil-parti li kienet tikkoncerna l-ghoti ta' medalja, fil-kaz ta' Kenneth Abela vs Chairman Malta Drydocks deciz fit-12 ta' Jannar, 1999, li kien jikkoncerna kwistjoni dwar leave, J Schembri vs Air Malta deciz fit-3 ta' Marzu, 1999 li kien jikkoncerna nuqqas ta' hlas ta' paga.

Differenti hu l-kaz ta' "Downgrading" li ghalkemm ma jissemmix specifikament dan it-Tribunal qiesu bhal ta' kompetenza tieghu fil-kawza fl-ismijiet M. Micallef vs Malta Shipbuilding Company Limited deciza fl-4 ta' Marzu 1999 minhabba li dan hu l-oppost ta' promozzjoni."

Ta min izid li fil-kawza deciza minn dan it-Tribunal fl-ismijiet Charles Lewis vs Malta Development Corporation deciza fit 12 ta' Lulju, 2000 it-Tribunal zamm li l-allokazzjoni ta' bicca art mill-Malta Development Corporation tesorbita mill-kompetenza tat-Tribunal ghall-Investigazzjoni ta' Ingustizzji "ratione materiae". Ukoll fil-kawza fl-ismijiet Carmelo Gauci vs Kummissarju tal-Artijiet deciza fit-13 ta' Lulju, 2000 gie deciz li kirja ta' bicca art mill-Gvern u s-sussegwenti ripresa tal-art mhix ta' kompetenza tat-Tribunal ghall-Investigazzjoni ta' Ingustizzji. Fil-kawza Vincent Caruana vs Kummissarju tal-Artijiet deciza fit-29 ta' Frar, 2000 intqal li talba biex rikorrent jinghata fond tal-Gvern b'kera tezorbita mill-kompetenza tat-Tribunal ghall-Investigazzjoni ta' Ingustizzji. Fil-kawzi Alfred Bajada nomine vs Direttur tal-Edukazzjoni deciza fl-20 ta' Ottubru 1999, Paul Abdilla vs Dipartiment tal-Ambjent et

deciza fit-23 ta' Novembru 1999, u Carmel Farrugia vs Kap Kmandant Forzi Armati ta' Malta deciza fl-24 ta' Novembru, 1999 gie deciz li ghotja mhix kompetenza tat-Tribunal.

It-Tribunal bil-fors ikollu jsemmi kaz iehor deciz minnu fl-ismijiet Victor Cremona et vs Chairman Awtorita` tad-Djar – Rikors 102/97 Gozo deciz fit-23 ta' Marzu 2000 fejn il-kwistjoni kienet ukoll dwar allokazzjoni ta' plot pero` li kienet bazata kemm mir-rikorrenti kif ukoll mill-intimata Awtorita` fuq id-dhul tar-rikorrenti. F' dik il-kawza t-Tribunal kien sab li l-ilment kien gustifikat u kkundanna lill-istess Awtorita` thallas l-ammont hemmhekk imsemmi. F' dik il-kawza ma gie sollevat qatt l-aspett tal-kompetenza mill-Awtorita` intimata u bhala stat ta' fatt gie ezaminat il-mertu.

Dan li ssemma hawn fuq juri kif evolviet il-gurisprudenza ta' dan it-Trbunal dwar l-aspett tal-kompetenza llum.

Mis-suespost jidher car li allokazzjoni ta' plot lil koppja mill-Awtorita` tad-Djar tesorbita mill-kompetenza tat-Tribunal. Infatti din certament ma tistax titqies hatra, promozzjoni, transfer, dhul fl-impieg, jew licenzja. Lanqas fil-fehma tat-Tribunal ma tista' titqies permess. Ghalhekk dak allegat mir-rikorrenti jista' jwassal ghal ingustizzja izda it-Tribunal mhux kompetenti *ratione materiae.* Ghal dawn il-motivi jilqa' din l-eccezzjoni tal-Awtorita` intimata.

Minhabba n-natura tal-kaz spejjez bla taxxa.